

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Oppericht 1 Januari 1881

GEBEDSGENEZERS sterven uit - de stille kracht wordt schaars

IN DE PROVINCIE Limburg kan men lang in de zomerse zon blijven liggen en behoeft men niet bang te zijn voor verbrandingen. In Kelpen-Oler, bij het kanaal van Wesseem naar Nederweert woont namelijk Truuke, een oude vrouw die zulke zaken door haar gebed kan verhelpen. Al biddend geneest deze Truuke brandwonden. 't Is de „stille kracht”, die het hem doet!

Er zijn in Limburg nog een zestigtal beoefenaars van het wegbidden van kwalen en kwaaltjes, vertelde Wim Schulpen onlangs in „De Limburger”. Hij vroeg ook de geneeskundig inspecteur naar diens mening. En dokter C. Post van de inspectie Limburg zei hem:

„Voor mij blijft steeds de vraag: welke invloed heeft de gebedsgenezer op de mens? Goed of kwaad? Als men op zuiver religieuze gronden naar een gebedsgenezer gaat, hebben wij als overheid daar niets mee te maken. Erger wordt het, als gebedsgenezers, ter camouflage van medisch falen, gaan werken met zogenaamde verpakte geneesmiddelen. Dat is niet alleen verboden, omdat ze geen me-

dische opleiding hebben genoten, maar bovendien kan het zeer gevaarlijk zijn voor de patiënt. De meeste mensen, die naar een gebedsgenezer gaan, hebben zoveel vertrouwen in die man, dat zijn falen niet wordt gemeld aan, bijvoorbeeld, de huisarts. De wereld van de gebedsgenezer is er een, waarop we moeilijk vat kunnen krijgen, en even moeilijk controle kunnen uitoefenen. De gebedsgenezer begeeft zich duidelijk op psychisch terrein, waarbij genezing door suggestie kan plaatshebben. Daarom is het best aannemelijk, dat een wrat door psychische invloed verdwijnt, omdat men daarin heilig gelooft. De pijn van een rotte kies kan op deze manier ook weggebeden worden, maar wat blijft is een rotte kies. Die geneest niet meer. Die wordt alleen maar rotter, met alle mogelijke nadelige gevolgen van dien. Het is dus maar een lapmiddeltje. De gebedsgenezer meent het in de meeste gevallen niet slecht, maar wat hij doet staat op een laag en vrij nutteloos niveau”.

Arrest van de Hoge Raad

IN DEZE VOORTREFFELIJK opgezette reportage van De Limburger werd ook het woord gegeven aan mr. J. Ek, officier van justitie te Maastricht. Vervolgelingen tegen gebedsgenezers zijn zeldzaam, aldus mr. Ek. Bij arrest van de Hoge Raad van 23 april 1934 werd bijvoorbeeld bepaald, dat het zogenaamd gezond bidden niet behoort tot de geneeskunst. „Zolang het derhalve blijft bij bidden, zal het openbaar ministerie geen stappen ondernemen”.

Het ras van de gebedsgenezer vergrijst sterk en is onafwendbaar tot uitsterven gedoemd, concludeert Wim Schulpen. Er is geen jeugdige „Nachwuchs” meer; De eigentijdse hippe vogels lopen er niet meer warm voor om de medemens te verlossen van pijn en kommer via het aanroepen van Onze Lieve Heer of iemand uit diens Heiligenschaar!

Van zijn bezoek aan Truuke vertelt hij: Het stokoude boerderijtje van Jacobus Jeurninck ligt op de grens van Kelpen-Oler verlaten tegen de bosrand aangedrukt. Ter plekke lijkt de wereld dichtge-

plakt met kranten. Vanwege het feit dat zijn eenvoudige woonstede ver van de bewoonde wereld is gelegen, schafte Middenkoop — zoals Jacobus door de volksmond in Kelpen-Oler ook wel wordt genoemd — zich enkele jaren geleden een

Platteland gebruikt veel kinderaspirine

KINDERASPIRINE wordt op het platteland veel meer gegeven dan in de drie grote steden, leert het onderzoek van de N.V. voorheen Ned. Stichting voor Statistiek. Op het platteland wordt het in 39 pct van de gezinnen gegeven, in de drie grote steden slechts in 25 pct van de gezinnen.

Zeventien procent van de Nederlandse gezinnen heeft maagtabletten in huis en ze worden gelijkmatig zowel door mannen als door vrouwen ingenomen. Het onderzoek had betrekking op de vrije geneesmiddelen, die geneesmiddelen derhalve die men zonder doktersrecept kan krijgen. Kinderen beneden de vijftien jaar geeft men nooit maagtabletten of maagpoeders. Maar kinderen zijn wel de grootste consumenten van middeltjes tegen het hoesten. In 36 pct van de huishoudens heeft men dergelijke middeltjes in voorraad; alleenstaanden doen er veel minder aan want slechts 16 pct van de alleenstaanden heeft zoiets in huis, maar dat spreekt bij het ontbreken van kinderen ook wel van zelf.

En dan de pijnstillers... Die vindt men in vier van de vijf gezinnen. Ook weer het meest in gezinnen met kinderen tot 14 jaar en het minst bij de alleenstaanden (respectievelijk 90 en 58 pct). Vooral de huisvrouw neemt pijnstillende middelen in, kinderen echter nauwelijks of niet.

Slaapmiddelen en rustgevendende middelen, middeltjes tegen de zenuwen, worden aangetroffen in 19 pct. van de gezinnen. Maar hier liggen de alleenstaanden voorop met 24 pct en de gezinnen met kleine kinderen tot vijf jaar achterop met 12 pct. Hoe ouder de kinderen worden, des te meer worden dergelijke middelen door de huisvrouw gebruikt. In de middelgrote steden neemt 11 pct dagelijks of minstens eenmaal per week zoiets in, in de grote steden en het platteland 6 pct.

VERVOLG OP BLZ. 30

Prik in 't oor

IN EEN KLINIEK voor alcoholici en verslaafden aan drugs in het Canadese Toronto neemt men acupunctuurproeven met de patiënten om te zien of de acupunctuurnaald de gevreesde ontwenningverschijnselen kan opheffen. Men heeft daarvoor een acupunctuurpunt gevonden in de oorschelp. Hoeveel gaatjes er voor geprikt zijn aler men dit punt had gevonden vertelt de geschiedenis niet. In elk geval zouden de patiënten tien minuten tot een kwartier na het inbrengen van de naald in de oorschelp verlichting voelen van hun pijnen en krampen, de typische ontwenningverschijnselen van aan drugs verslaafden. Overeenkomstige ervaringen zouden ook in klinieken van verslaafden in de Verenigde Staten al zijn opgedaan.

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis is KWAKZALVERIJ

BLZ. 29

STILLE KRACHT WORDT SCHAARS

VERVOLG VAN BLZ. 29

kalf van een waakhond aan. De viervoeter maakte vervaarlijk grommend en attent om elk ogenblik toe te happen, enkele rondjes om de verslaggever heen. Jacobus en zijn gade Truuke verschijnen in de deuropening.

Truuke is een zwijgzame vrouw

EVEN EERDER HADDEN we, aldus Wim Schulpen in zijn reportage, in het dorp al waarderende verhalen gehoord over de kwaliteiten van Truuke als wegbidster van brandpijn. „In de oorlog woonde hier een politiemans, Hintzen genaamd. Op een dag wilde hij brandbaar oorlogstuig, waar de kinderen graag mee speelden, opruimen. Opeens hoorde ik een schreeuw. De man stond in brand. „Haal water en melk”, schreeuwde hij. Toen het vuur gedoofd was reed hij op de fiets kermend naar Truuke. Zij bad, en hij voelde niets meer”, had een bewoonster van een knus bejaardenstulpje reeds verteld, terwijl ze ons en passant rondleidde om trots te laten zien dat in de gemeente Grathem aantrekkelijke woninkjes voor de ouden van dagen worden gebouwd.

Truuke is een zwijgzame vrouw, weshalve Jacobus Middenkoop als haar spreekbuis fungeert. „Toen ik 57 jaar geleden met haar trouwde, kon ze al de pijn van brandwonden afbidden. Dat heeft ze altijd ter ere Gods gedaan. Nee, nee, geld wilde ze nooit. Vroeger kwam men vaak met brandwonden bij haar. Ook eens een moeder met een kind, dat vreselijk huilde. Nadat Truuke had gebeden lachte het kindje weer. De laatste jaren komen de mensen meestal bij ons als ze te lang in de zon hebben gelegen waardoor de huid pijn doet. Ook dat kan Truuke afbidden. Of ik dat gebedje ook ken? Nee meneer, ik ken het niet en ik wil het niet kennen”, zegt Middenkoop.

Anonieme uitbanster van kiespijn

NELLY K., EEN kasteleinsvrouw uit de Oostelijke Mijnstreek die strikt anoniem wenst te blijven om verschoond te blijven van een klantenkring die niet komt om de dorst gelaafd maar de pijn gestild te krijgen, heeft zich bekwaamd in het uitbannen van kiespijn. Nelly: „Op een avond ontdekte ik dat ik over bovennatuurlijke krachten beschikte, want een stomdronken klant was bij het afrekenen plotseling weer geheel bij zijn positieven. Normaal, en dat weet ik uit eigen ervaring, kun je in zwaar beschonken toestand niet meer tellen. Daarna merkte ik eveneens dat ik kiespijn kan afbidden. Gebedsgenezing is een gave die je erft. Je kunt het niet leren. Soms, als een gebedsgenezer sterft, wordt zijn mystieke kracht op datzelfde moment overgebracht op een

ander persoon. De genezing komt rechtstreeks van de allerhoogste. De gebedsgenezer smeekt God, eventueel met tuszenkomst van een heilige, de mens van zijn pijn te verlossen. Men moet erg vroom zijn om dat te kunnen. Op de dag van vandaag zijn er nog maar weinig gelovige mensen. Daarom zijn er ook praktisch geen gebedsgenezers meer in Limburg”.

Jacques van D., een 56-jarige beroepschouffeur uit Maastricht, verstaat de kunst wratten weg te bidden, vervolgt de verslaggever van De Limburger. Hij praat er liever niet over. De vraag of hij ons deelgenoot wil maken van de inhoud van het gebedje, wordt met een krachtig „nee” beantwoord. Tijdens de tocht langs enkele gebedsgenezers wilde trouwens niemand ons zijn magische tekst in het oor fluisteren.

„Ik was 17 jaar oud toen een boertje uit Eijsden me leerde hoe ik wratten kon afbidden, onder de voorwaarde dat ik er niet mee te koop zou lopen, en dat doe ik ook niet. Als iemand bij me komt, dan bid ik die wrat weg. Of dat lang duurt? Meestal is de wrat na twee maanden weg”, aldus Jacques van D. Enige tijd geleden stierf Tinus Beulen uit Horn. Ook hij verloor mensen van wratten. Amper had hij de laatste adem uitgeblazen, of zijn zoon kwam onder de wratten te zitten. „Afgelaten wratten moeten ergens blijven. Net zoals een bliksemafleider de bliksem in de grond moet voeren. Tinus kon de wratten niet kwijt, zodat zijn zoon ze erfde”, zegt een autochtoon uit Horn, die vóór het lijfelijk heengaan bevriend was met Tinus.

Ratten verdrijven met gebed

NAAST VOORNOEMDE SPECIALITEITEN zijn er in Limburg nog gebedsgenezers die ingeschakeld worden voor het verzachten van reumatische pijnen, het stollen van bloed, en... het verdrijven van ratten. De strijd tegen het piepend ongedierte werd in het grijze verleden in Baexem met succes gevoerd door Fons Coumans en Hubertina Hamans, welke laatstgenoemde (89 jaar oud) nog in leven is. Zij hoort niet meer zo best, weshalve haar dochter er ons te woord staat.

„Ik kan me nog goed herinneren dat moeder ratten verdreef. Dat was op de boerderij ook wel nodig, want er was een vuilnisbelt in de buurt, zodat we soms een waren rattenplaag hadden. Als het niet meer te harden was zette moeder vóór zonsopgang een deur open, en liep dan drie keer biddend rondom de boerderij. Als ze dat had gedaan waren de ratten na een week allemaal verdwenen. Wat ze bad weet ik niet. Ik kan me alleen nog herinneren dat er de twaalf artikelen des geloofs aan te pas kwamen. Of ze mij haar geheim heeft overgedragen? Nee, dat niet

Ik heb er eigenlijk ook nooit aan gedacht haar hierom te vragen, want toen de Boerenbond muizen- en rattenvergift ging verkopen hoefde niet meer gebeden te worden”, besluit Wim Schulpen zijn relaas in de Limburger.

Sterrenwichelaar beheerste de Perons

„PERONS IN DE BAN van sterrenwichelaar”, zette De Volkskrant enige tijd geleden boven een artikeltje over de Argentijn Lopez Rega, die Argentinië heeft moeten verlaten, omdat hij gezien werd als de kwade genius van president Isabel Peron. Jan van der Putten, de Zuid Amerikaanse correspondent van het blad, vertelde enige merkwaardige bijzonderheden uit het leven van Lopez Rega, die van hulpje in de huishouding tijdens diens ballingschap in Madrid langzamerhand de schaduw van Peron werd en „de onvermijdelijke sluis, die de toegang tot Peron beheerste”. Hij verbeeldde zich dat hij de verpersoonlijking was van de gezondheid van Peron, die hij geregeld „oplaadde”.

Een vergelijking met de positie van Raspoetin aan het hof van de laatste tsaar aller Russen dringt zich onwillekeurig op.

Toen Lopez Rega, een vroegere politie-ergeant, in 1966 in contact kwam met Isabel Peron was hij een trouw bezoeker van de loge Anaël in Buenos Aires, waar hij zich belaste met het uitgeven van boeken over het occultisme. Zelf heeft hij ook een aantal boeken op dat terrein geschreven, als men hem wil geloven met hulp van de aarts-engel Gabriël. Lopez Rega geloofde dat hij verlicht was door Boeddha, Jezus en Mohammed en dat hij de opperpriester zou zijn van een nieuwe wereldgodsdienst.

In een van zijn boeken is de theorie te vinden dat iedere macht behoort te berusten op de kabbalistische kracht van drie hoofdletters A, de beginletters van de drie werelddelen die de toekomst van de mensheid bepalen: Azië, Afrika, Amerika. Het bleken ook de drie hoofdletters te zijn van de Argentijnse Anticommunistische Alliantie, de AAA, die met terreur politieke tegenstanders uit de weg ruimde en die een schepping was van Lopez Rega, want in de praktijk van zijn machtsuitoefening was hij er van overtuigd dat men aan de goede kant van de loop van een geweer behoorde te staan. Daar was niets occults aan.

**LEDEN,
WERFT LEDEN!**

DE KWAKZALVERS IN DE PRUIKENTIJD

„ZIE HEM, MET zijn Hansworst, zijn nuffe waren venten /
Vertoonende aan het volk, hoe zijn Medicamenten /door
grote Vorsten en Geleerden zijn geroemd, /Die hij, al lie-
gende, maar bij dozijnen noemt.....”.

Dit viel te lezen in een hekelend vers tegen de kwakzalvers,
in de achttiende eeuw uitgegeven door de Maatschappij tot
Nut van 't Algemeen. De prent stelt voor een kwakzalvers-
tent en heeft als bovenschrijft:

„Beschouw o Jeugd! deez print.
Lach vrij bij deze plaat,
Maar lees aandachtig ook
Hetgeen er onder staat”.

Dr. P. H. Ritter jr., een bekend publicist in de jaren twintig
en dertig, o.a. bekend om zijn boekbesprekingen voor de micro-
foon van de Avro, schreef een artikel over „Gedroomd en
werkelijk ziek zijn in de pruikentijd”, dat te vinden is in een
verzamelbundel „Van hoepelrok en pruikentooi”, die onder
redactie van prof. dr. A. A. van Schelven in de jaren dertig
werd uitgegeven door Callenbach te Nijkerk.

Op de prent, zo omstandig door de heer Ritter beschreven,
zag men de kwakzalver „Jurgens” en diens vrouw. Jurgens
heeft een esculaapstaf in de ene hand en een dichtgebonden
zak houdt hij in de andere hand. Zijn knecht is als hansworst
gekleed, laat een doktersbul aan de toegestroomde menigte
zien en een aap, met een hoedje op de kop, toont een grote
klisteerspuit. Want net als in aderlaten had men in die tijd
groot geloof in de werking van de klisteerspuit. Mevrouw
Jurgens, prachtig uitgedost en op het hoofd een grote muts
met een pluim van veren (panache) prijkt naast haar echtge-
noot. Op het platform staan een vijzel en verschillende fles-
sen. Verscheidene pakken van dezelfde vorm als het pak dat
de kwakzalver zelf ter demonstratie in de hand houdt, liggen
op een tafel.

De houtgravure is van Oortman en zij is ook in een ander
opzicht merkwaardig dan als een voorbeeld van de genees-
kundige volksprenten in de lage landen. Hoogstwaarschijnlijk
had Oortmans gravure een politieke bedoeling. Men kan het
beschouwen als een spotprent op de hertog van Brunswijk,
waarbij de vrouw van de kwakzalver de prinses van Oranje
moet voorstellen. Het uitgebreide onderschrift op rijm van de
prent is welsprekend genoeg waar het gaat om de bestrijding

van de kwakzalverij. Maar men kon het ook lezen als een
politieke toespeling. Wij laten dat onderschrift hieronder vol-
gen

**Kwakzalver Jurgens staat hier afgebeeld naar 't leven
Om diefstal uit zijn land verbannen en verdreven,
Bedriegt hij hier nu 't volk, dat dwaas en los van hoofd
Zijn ijdlе snoeverij en zot gezwets gelooft.**

**Zie hem, met zijn Hansworst, zijn nuffe waren venten
Vertoonende aan het volk, hoe zijn Medicamenten
Door de groote Vorsten en Geleerden zijn geroemd.
Die hij, al liegende, maar bij dozijnen noemt,**

**Een brief, op perkament, als aan een Hof geschreven,
Wordt door Hansworst met zwier daar in de lucht verheven,
Wijl Jurgens' vrouw, Mevrouw geheeten, bij hem staat,
Het oog van 't volk verblindt door prachtig, zot gewaad.**

**En de aap, om de aandacht van de kijkers te vergrooten,
Met een klisteerspuit zit te prijken in zijn pooten.**

**Bedenkt slechts, kinderen! indien de trotsche vent
Voor zoo bekwaam een man stond in zijn land bekend,**

**Dan had hij zeker niet, op markten en op hoeken
Van straten, in dit land, zijn brood dus moeten zoeken.**

**Ziet echter, nu het volk, van allerhande soort,
Naar dat theater loopt en naar dien pochhans hoort;**

**Maar dat nog erger is, zich waarlijk laat bewegen
Om over ziekte en pijn dien zotskap raad te plegen,
Zelfs medicijnen koopt, vergiften in haar soort.**

**Wat scheelt het dan den schelm, of hij een mensch
vermoordt?**

**Ja ook die oliekoop, die, door den nijd gedreven,
Heer Jurgens schuin begluurt, is een van Jurgens' neven;**

**Een gauwdief ingelijk, naar algemeen gerucht
Ook in zijn land 't schavot ternauwernood ontvlucht,**

**Die vent zijn waren ook, om voor die slechte prullen,
Tot schaë van 't Algemeen, zijn maagre beurs te vullen,**

**Wacht, kindren, wacht' u dan' in het vervolg van tijd,
Als gij volwassen en uw eigen meester zijt,**

**Voor zulk geboefte, dat ontbloot van kundigheden,
Tot schande van een land, wordt in een land geleden,**

**Dien, wat onnoozelen ook van zijne kunst vermoën,
't Alleen maar om het geld der Burgers is te doen.**

Bloed uit de staart van een gekleurde kat genas kinderstuipen

IN DE TIJD, toen babies nog met pap
werden volgestouwd kwam de spruw, een
ontsteking van het mondslijmvlies, veel-
vuldig voor. „Het dier is geschapen tot
nut en tot genoeg van de mens”, zo re-
deneerde men, daarbij uitgaande van het
scheppingsverhaal. En zo legde men een
jong kikkertje in de mond van het aan
spruw lijdende kind; na de dood van het
jonge kikkertje legde men een ander kik-
kertje in de mond om de zuigeling daar-
op te laten zuigen..... „Tegen spruw
werd een levend jong kickvorsch en de
mond van de kinderen geset, ende als
hetselve met yvirighheydt syn doodt ge-
sogen hadde, wederom een andere ende al
soo voort, waardoor vele kinderen gena-
sen”. Dit citaat uit een boek „Medicijn

en drogerij in de bijbel” door dr. M. de
Waal haalt een schrijver uit het Gemerts
Nieuwsblad aan, die ook voor allerlei bij-
zonderheden over oude geneeswijzen een
artikel citeert, dat Ben Jansen uit Eindhov-
en in 1957 in de Sta Jansklokken het
kerkelijk blad in de diocees den Bosch,
schreef.

Dankzij de goede zorgen van de con-
sultatiebureaus voor zuigelingen en kleu-
terzorg hoort men tegenwoordig veel min-
der over stuipen dan vroeger toen deze
krampstoestanden bij kleine kinderen veel-
vuldig voorkwamen.

Vroeger, toen er nog geen instanties
waren die de voedseltijden van het pas-
geboren kind regelden, kreeg zo'n kind te
eten bij het minste of geringste huilbuitje,
'want het arme schaap zal wel honger heb-
ben'. Bij dag en bij nacht werd het kind

volgestopt, tot het bij wijze van spreken
geen pap meer zeggen kon. Niets werkt
meer de stuipen in de hand dan te veel
eten. En dit is ook de reden dat stuipen
vroeger heel wat meer voorkwamen dan
tegenwoordig. Het was de mensen van
toen niet kwalijk te nemen, men wist het
nu eenmaal niet. Men had wel allerlei mid-
deltjes om de stuipen te verdrijven, ja
zelfs middeltjes om de stuipen te voor-
komen. Dat dacht men tenminste. Ouden
van dagen zullen zich nog wel een of
meer van deze middeltjes herinneren. Zo
werden stuipen genezen door het kind
bloed te laten drinken uit de staart van
een kat. Dit mocht geen gewone kat zijn,
maar een kat met drie verschillende kleu-
ren, waarvan de staart in ieder geval
zwart moest zijn. Nog een beter middel
was, dat vader zich in de vinger sneed
en het bloed in de mond van het kind
liet druipen.

DE HEER BEN JANSEN schreef in 1957, dat hij het jaar te voren nog persoonlijk bij mensen was geweest, wier kind 'in de stuipen lag'. Terwijl de burens de dokter gingen roepen, stond de vader met een ui onder de neus van het kind te wrijven. Toen ik vroeg wat daarvan de bedoeling was, zei hij: 'Let maar eens op, als direct de scherpe geur van de ui in de hersentjes dringt zijn de stuipen voorbij'. Het kind is inderdaad beter geworden, maar dat zal meer te danken zijn aan de goede zorgen van de dokter dan aan de wonderbare werking van de ui.

In Venlo was vroeger een amulet in gebruik met vier werkzame bestanddelen: een elandshoef, een mollepootje, een schelp en 'n steen. De bezitter leent het uit en het wordt onder het kussen van het kind gelegd. Andere geneesmiddelen waren: het kind wikkelen in een pas uitgetrokken hemd van vader, stukken van een gedragen doodshemd om polsen en enkels, een mollepootje op het hart, het kind boven een put houden en het kind verschillende keren onder water dompelen. Verder nog een bloedkoralen ketting dragen, een ui onder de neus houden, een schijfje ui op de polsjes van het kind leggen, thee van kruiskruid, een zwaluwnest in de wieg hangen, ofwel een zwaluwnest koken in de melk en deze melk aan het kind te drinken geven. Ook St. Janskruid was een heilzaam middel en tenslotte een heibezem in het kussen stoppen. Er werden ook middelen gebruikt om de stuipen af te leiden, o.a. mosterdpleister, schijfjes ui op de kuiten leggen en een warme kruik met mosterd besmeerd aan de voeten leggen.

Om de stuipen te voorkomen had men ook de nodige middeltjes. B.v. afgevallen gedroogde navelstrengtjes onder het hoofdje van het kind leggen, ofwel het strengtje fijn wrijven en in laten nemen. Ook werd het strengtje wel in 'n doosje bewaard tot het tweede kind werd geboren om het daarna te begraven.

In het boek van dr. De Waal vond de schrijver in het Gemerts Nieuwsblad ook nog een paar middelen tegen de stuipen. Zoals het binden van een levende hen op de borst van het kind. De spartelingen van het beest suggereerden de overname van de stuipen. Ook levers van kikvorsen

DE KRUIDENWINKEL VAN Jacob Hooij aan de Kloveniersburgwal 12, in de schaduw van het Waaggebouw op de Nieuwmarkt te Amsterdam is een karakteristiek voorbeeld van een oude zaak, die nog altijd de „loop“ er in heeft. Met zijn donkerbruin houten interieur, oude potten en vaten, authentieke weegschalen en dubbel gevlochten houten slang („Zo vind je er geen tweede“) boven de toonbank is de zaak niet alleen een geliefd jachtterrein voor de liefhebbers van kruiden — er zijn er tenminste vierhonderd — maar ook voor fotografen.

Uit binnen- en buitenland want Jacob Hooij, van 1743 staat op de gevel te lezen, blijkt populair tot over de grenzen.

Jacob Hooij werd aan het begin van de 18de eeuw geboren en vestigde zich al spoedig in dit hoekje van de oude stad, dat de „edele heren van den gerechte“ op verzoek van de kruidenkwekers uit Noordwijk, Lisse en omgeving hadden aangewezen als Amsterdams enige kruidenmarkt.

De Noordwijker schepen voerden adderwortel aan en zuring, hoestkruid, salomonszegel, vrouwen- of Venushaar, ogentroost (tegen branderige ogen), vlooikruid, wijnruit (tegen

hartkloppingen), Franse bonen, brandende netels, thijm, rosemarijn, laurier, baaltjes jeneverbessen en gezegende distel voor suikerpatiënten. Hooij had toen vier pakhuizen waar het allemaal werd opgeslagen.

Hoewel de naam door de eeuwen heen bewaard is gebleven, staat er allang geen Hooij meer achter de toonbank. In 1846 kwam de zaak voor 11.000 gulden in handen van Jan Christoffel Oldenboom en zijn vrouw Greetje Bischoff en sindsdien is er geen andere familie meer aan te pas gekomen. De tegenwoordige eigenaar, Theo Oldenboom, is al van de vijfde generatie en hij weet zich gerustgesteld door het feit dat ook zijn zoon een fijne neus voor kruiden heeft.

De grote keuzemogelijkheden garanderen een klantenkring van de Achterhoek tot Las Vegas. „Vijf jaar geleden“, vertelt Oldenboom, „hebben we in een Amerikaans keukentijdschrift gestaan en het aardige is dat ook nu nog mensen met dat blad in hun hand de zaak binnenstapten. Verder krijgen we veel geëmigreerde Nederlanders en we hebben zelfs klanten in Zuid-Afrika. Ja, als je daar Sinterklaas wilt vieren, heb je echte speculaaskruiden nodig“.

Fervente theedrinkers kunnen hier uit 24 soorten kiezen, maar nog gerenommerder zijn de geneeskrachtige kruiden. Bekend is het verhaal over het Goede Heertje uit de tv-serie Ti-Ta-Tovenaar die tientallen kilo's („Hij liep ook achter zijn buik aan“) afviel dankzij het vermageringskruid van Hooij. „Ook met andere ziektes hebben we vaak succes“, aldus Oldenboom. „Laatst hadden we een astma-patiënt uit de Indische buurt, die al twee keer in Davos was geweest maar juist bij onze spullen veel baat had.

Maar men moet geen kwakzalvers van ons maken. We kunnen pas iets geven als een arts een kwaal heeft gelocaliseerd“, aldus de heer Oldenboom, die overigens geen apotheker is en we twijfelen er aan of veel artsen zullen zeggen: Ga het maar even halen bij Jacob Hooij. Al is de winkel mooi!

Theo Oldenboom, die ook één van de mannen achter de schermen is van de groots opgezette antiekmarkt — tot begin november — op de Nieuwmarkt, is heilig van plan de naam Jacob Hooij te blijven voeren. „Want die“, meent hij, „heeft een wereldfaam en dat kun je niet meer veranderen“.

gestampt tot poeder en een weinig ervan ingenomen zouden tegen stuipen hebben gegeven.

SLENDER YOU SLANK-AF METHODE

WEGGEGOOID GELD. Zo kwalificeert de Consumentengids van augustus

het Slender You slankheidsproduct van House of Caracalla. Het blad waarschuwt tevens verkopers die zich met dit bedrijf inlaten. Het product wordt namelijk afgezet via piramideverkoop en moet een reeks verkopers van hoog naar laag passeren, die er allemaal hun geld in moeten steken en er allemaal aan moeten verdienen. Verkopen ze niet, dan zijn ze hun geld kwijt.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** b.d. te Haarlem; P. H. A. Poll, **Dierenarts** te Zeist; Mr. J. D. van den Berg, **Vice-President Arrondissements-Rechtbank** te Arnhem; J. E. Buijer **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** b.d., 't Harde; P. L. Stal, **Arts** te Hilversum; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; Mej. Drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam; Adviserend bestuurslid: S. Lelie, **Arts Geneeskundig inspecteur van de Volksgezondheid** in Zeeland, Middelburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.